

Joanna Pytlowska

Wokół Wincentego Bałysa

Wadoviana : przegląd historyczno-kulturalny 10, 135-137

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JOANNA PYTŁOWSKA

WOKÓŁ WINCENTEGO BAŁYSA

W październiku 2006 r. minęła setna rocznica urodzin Wincentego Bałysa, artysty, który zapisał się w historii miasta nie tylko jako twórca obdarzony wybitnym talentem i artystycznym temperamentem, ale również jako patriota, zamordowany przez hitlerowców za działalność konspiracyjną.

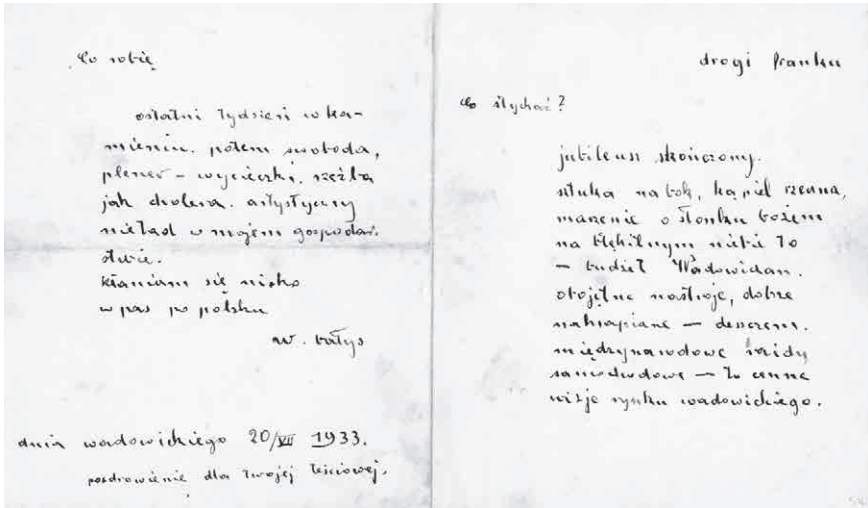
Wincenty Stanisław Bałys urodził się 6 października 2006 roku w Tomicach w rodzinie Jana Kantego i Marii z Witków. Szkołę Powszechną ukończył w Wadowicach, później uczył się w Gimnazjum im. Marcina Wadowity a następnie w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, gdzie kształcił się pod okiem znakomitych mistrzów: Konstantego Laszczki i Ksawerego Dunikowskiego. Po ukończeniu studiów powrócił do Wadowic i otworzył tu swoją pracownię przy ul. Zatorskiej, a później przy Alei Wolności.

Artysta aktywnie uczestniczył w życiu towarzyskim skoncentrowanym wokół osoby Emila Zegadłowicza i dworku w Gorzeniu Górnym. Był także jednym z inicjatorów wystawy z okazji 25-lecia pracy twórczej Emila Zegadłowicza będącej pierwszą prezentacją dorobku wadowickich artystów młodego pokolenia, która odbyła się w 1933 r.

Z chwilą wybuchu II wojny światowej artysta założył pierwszą na Ziemi Wadowickiej konspiracyjną organizację niepodległościową. Działalność grupy została przerwana przez Niemców już w listopadzie 1939 roku. Konspiratorzy, wśród których był Wincenty Bałys, zostali uwięzieni w Krakowie, a po bestialskich przesłuchaniach rozstrzelani w grudniu 1939 roku na Glinniku w pobliżu Kopca Kościuszki. Równoległe z aresztowaniem hitlerowcy zniszczyli pracownię artysty.

Obecnie część ocalałego dorobku Bałysa znajduje się m. in. w muzeum w Gorzeniu, w muzeum miejskim w Wadowicach, w Towarzystwie Miłośników Ziemi Wadowickiej oraz w zbiorach prywatnych.

Z okazji 100 rocznicy urodzin Wincentego Bałysa Muzeum Miejskie w Wadowicach zorganizowało wystawę przybliżającą dorobek artysty.

Co robię

ostatni tydzień w ka-
mieniu. potem swobo-
da, plener – wycieczki.
rzeźba jak cholera. ar-
tystyczny nieład w mo-
jem gospodarstwie.
kłaniam się nisko
w pas po polsku

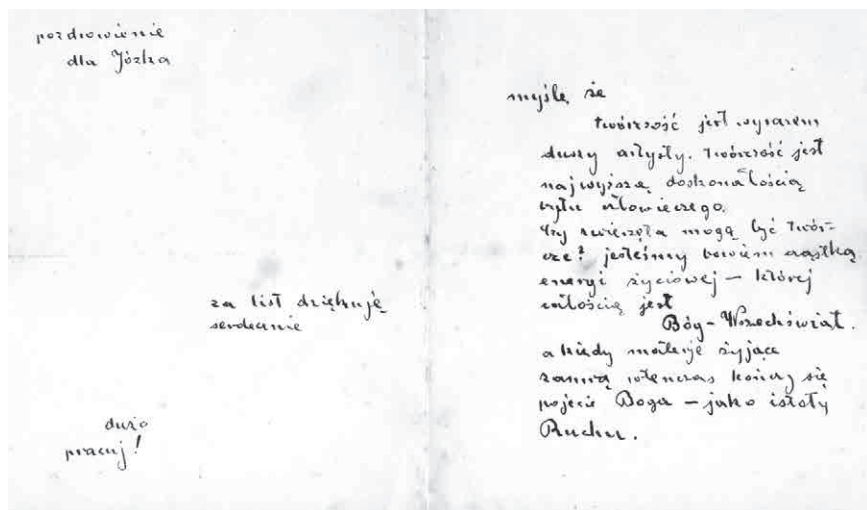
W. bałys

dnia wadowickiego 20/VII 1933.
pozdrowienie dla Twojej teściowej.

drogi franku

co słycać?

Jubileusz skończony.
Sztuka na bok, kąpiel rzeczna,
marzenie o słonku bożem
na błękitnym niebie to
- budżet Wadowiczian.
obojętne nastroje, dobrze
nakrapiane – deszczem.
międzynarodowe raidy
samochodowe – to cenne
wizje rynku wadowickiego.

pozdrawienia
dla Józka

za list dziękuję
serdecznie

dużo
pracuj!

myślę, że

twórczość jest wyrazem
duszy artysty. twórczość jest
najwyższą doskonałością
bytu człowieczego.
Czy zwierzęta mogą być twór-
cze? Jesteśmy bowiem cząstką
energii życiowej – której
całością jest

Bóg – Wszechświat.
a kiedy materje żyjące
zamrą wtenczas kończy się
pojęcie Boga – jako istoty
Ruchu.